

знання к обществу конвергенции наук и технологий. Мир науки. 2015; 3. URL: <http://mir-nauki.com/PDF/12PDMN315.pdf> (дата звернення 12.04.2018).

2. Володичева Т. Б., Гетман Н. А. Гуманитарные педагогические технологии в проектировании инновационного образовательного процесса при изучении биологии в медицинском вузе. International Journal of Experimental Education. 2017; 7: 15–19.

3. Кичерова М. Н., Ефимова Г. З. Образовательные квесты как креативная педагогическая технология для студентов нового поколения. Мир науки. 2016; 4 (5). URL: <http://mir-nauki.com/PDF/28PDMN516.pdf> (дата звернення 12.04.2018).

4. Носкова Т. Н. Педагогика общества знаний: Монография. СПб: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2015. 236 с.

5. Сокол И.Н. Классификация квестов. Молодой ученый. 2014; 6 (09): 138–140. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2014/6/89.pdf> (дата звернення 12.04.2018).

УДК 378.147.091.313

ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Нагорна Н. О., Васюк С. О., Нагорний В. В., Донченко А. О.

Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя

INNOVATIVE TRENDS OF DEVELOPMENT OF MODERN EDUCATION

Nagorna N.O., Vasyuk S.O., Nagorniy V. V., Donchenko A. O.

Zaporizhzhia State Medical University, Zaporizhzhia

Мета роботи – провести аналіз основних аспектів освітніх процесів, зумовлених суспільною потребою, поширенням новацій та змін освітнього середовища.

Основна частина. Для педагогів, які працюють в інноваційному режимі, велике значення має опанування передового педагогічного досвіду, особливо такого його виду, як новаторський. Провідним методом інноваційної діяльності педагога є педагогічний експеримент – метод, який передбачає вивчення ефективності нових форм і методів педагогічної діяльності.

Висновки. Використання інноваційних засобів навчання суттєво підвищує ефективність викладання, наочно демонструє переваги особистісно-орієнтованого навчання, дозволяє викладачу поставити акценти в методиці викладання предмета, підвищити інтерес студента до свого предмету. Інноваційна педагогічна діяльність є основою оновлення навчальних закладів, чинником розвитку освітніх систем.

Ключові слова: освітній процес, педагогічна інноватика, інклюзивна освіта, інтерактивне заняття, менеджмент освітніх інновацій.

The aim of the work – to analyze the main aspects of educational processes, driven by social needs, the dissemination of innovations and changes in the educational environment.

The main body. For educators who work in an innovative mode, the study of advanced pedagogical experience, especially its kind, as innovative, is of great importance. The leading method of the innovative activity of the teacher is a pedagogical experiment – a method that involves the study of the effectiveness of new forms and methods of pedagogical activity.

Conclusion. The use of innovative teaching aids significantly increases the effectiveness of teaching, clearly demonstrates the benefits of personality-oriented learning, allows the teacher to rearrange the emphasis in the teaching method of the subject, increase the student's interest in his subject. Innovative pedagogical activity is the basis for updating educational institutions, a factor in the development of educational systems.

Key words: educational process, pedagogical innovation, inclusive education, interactive lesson, management of educational innovations.

Вступ. Розвиток освіти у світовому соціальному просторі привів до появи нової галузі педагогічних знань – педагогічної інноватики (лат. innovatio – оновлення, зміна) – науки про створення, оцінювання і використання педагогічних новацій. В Україні розвиток педагогічної інноватики припадає на 80-90-і роки ХХ століття, не припиняється і сьогодні. Викликаний він суперечностями між суспільними потребами і реальним станом навчального процесу.

Мета роботи – провести аналіз основних аспектів освітніх процесів, зумовлених суспільною потребою, поширенням новацій та змін освітнього середовища.

Основна частина. Інновація – нововведення, зміна, оновлення, новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях. У постіндустріальному суспільстві чи не на перше місце виходить інноваційна діяльність у соціальній сфері, яка за своїм змістом зорієнтована на людину (освіта, медицина тощо).

Інновацію розглядають як процес і як результат. Інновація як процес означає часткову або масштабну зміну стану системи і відповідну діяльність людини. Інновація як результат має на увазі створене нове («новації»).

Розрізняють поняття новація та інновація. Новація – це нове, нова ідея, засіб, які втілені в практику.

Новизна – один із основних критеріїв оцінювання педагогічних досліджень, результат творчого пошуку, властивість і самоцінність нововведення.

Новизна завжди має конкретно-історичний характер. Те, що є новим сьогодні, завтра може стати нормою, а післязавтра – навіть гальмом розвитку.

У педагогіці розрізняють новизну:

- абсолютну;
- відносну (часткову, умовну, місцеву);
- суб'єктивну;
- псевдо новизну (коли нововведення не дають користь).

Інноваційні освітні процеси – зумовлені суспільною потребою комплексні процеси створення, впровадження, поширення новацій і зміни освітнього середовища.

Основу і зміст інноваційних процесів становить інноваційна діяльність – діяльність з оновлення педагогічного

процесу, внесення новоутворень у традиційну систему, що передбачає високий ступінь педагогічної творчості.

Інноваційною діяльністю займаються багато педагогів, яких можна умовно поділити на три групи:

- педагоги-винахідники, які приходять до нового в результаті власних пошуків;

- педагоги-модернізатори, що вдосконалюють і по новому використовують елементи створених систем задля позитивного результату;

- педагоги майстри – які швидко сприймають і досконало використовують як традиційні, так і нові підходи та методи.

Провідним методом інноваційної діяльності педагога є педагогічний експеримент – метод, який передбачає вивчення ефективності нових форм і методів педагогічної діяльності [1].

Для педагогів, які працюють в інноваційному режимі, велике значення має вивчення передового педагогічного досвіду, особливо такого його виду, як новаторський.

Крім того інноваційна педагогічна діяльність передбачає створення власного передового педагогічного досвіду:

- обґрунтування його актуальності;
- визначення його об'єкта та провідної ідеї;
- підведення теоретичної бази;
- розробка технології досвіду;
- демонстрація результатів через обнародування і публікацію.

Інноваційна педагогічна діяльність структурно охоплює зовнішні (мета, засоби досягнення, об'єкт впливу, суб'єкт діяльності, результат) і внутрішні (мотивація, зміст, операції) компоненти.

Як будь-яка педагогічна діяльність вона виконує гностичну, проектувальну, конструктивну, комунікативну, організаторську функції.

Головними особливостями інноваційної педагогічної діяльності є особистісний (або особистісно зорієнтований) підхід (спрямований на розвиток особистості), гуманістична природа, творчий, дослідно-експериментальний характер, стійка мотивованість на пошук нового в організації педагогічного процесу.

Отже, інноваційна педагогічна діяльність є основою оновлення навчальних закладів, чинником розвитку освітніх систем. Її результати – структурні та змістовні зміни в роботі закладу, освітньої системи, а також створення якісно нової педагогічної практики – авторського закладу чи радикального реформування усієї освітньої системи [2].

Як підкреслюють Н. П. Дементієвська та Н. В. Морзе, основою і визначальною відмінністю інноваційних засобів навчання нового покоління від попереднього покоління технічних засобів навчання є програмно-апаратна реалізація, тобто їх обов'язковими складовими є не тільки пристрої відтворення звуку і зображення, принципи фізичної реалізації яких не набагато відрізняються від реалізації засобів навчання, розроблених двадцять і більше років тому, а й програмні засоби, що застосовуються для управління ними [3].

Принциповою відмінністю інноваційних засобів навчання є також цифровий спосіб зберігання даних, застосування цифрових носіїв, які забезпечують високу якість, компактність та простоту пошуку необхідних фрагментів. Цифрове подання даних уможливує гіпертекстове і гіпермедійне подання навчального матеріалу, яке неможливо реалізувати за інших умов. Мультимедійні засоби подання навчального матеріалу за деякими функціями, що ними підтримуються, належать до засобів унаочнення нового покоління.

Серед інноваційних технічних засобів навчання слід виділити мультимедійний проектор та сенсорну дошку.

Мультимедійний відеопроєктор на відміну від звичайного проектора, який використовувався для відображення тексту, написаного на спеціальних прозорих плівках, підключається безпосередньо до комп'ютера і дублює зображення з екрана монітора, проєктуючи його на великий екран. За допомогою цього сучасного пристрою можна проєктувати будь-які мультимедійні програми навчального призначення, презентації нового матеріалу, розроблені за допомогою програмного продукту Microsoft PowerPoint.

Використання мультимедійного відеопроєктора дозволяє працювати з групою як за пасивною, так і за інтерактивною моделями. Однак, використання тієї чи іншої моделі залежить як від змісту самого матеріалу, що вивчається, так і від методики, обраної викладачем.

Доповнення мультимедійного відеопроєктора сенсорною дошкою розширює можливості його використання саме у форматі моделювання заняття як інтерактивного. Технічні особливості сенсорної дошки дозволяють ефективно використовувати її можливості: дотиком до зображень об'єктів, які виведені на сенсорну дошку та призначені для керування програмою, можна втручатися у процес пояснення нового матеріалу. Таким чином, за допомогою сенсорної дошки можна залучати студентів до процесу пояснення нового матеріалу, використовуючи для цього відповідно розроблене програмне забезпечення. Водночас викладач може працювати безпосередньо біля сенсорної дошки, а не біля свого викладацького комп'ютера, реалізуючи одночасно контролюючу функцію під час роботи з аудиторією. У Microsoft PowerPoint передбачена можливість використання гіперпосилань, що дозволяє розробити гнучку розгалужену презентацію, яка певним чином «реагує» на втручання користувача (наприклад, надання правильної або неправильної відповіді та те чи інше запитання). Однак, незалежно від моделі, що використовується під час подання нового матеріалу за допомогою мультимедійного відеопроєктора або сенсорної дошки використання цих мультимедійних засобів разом із відповідним програмним забезпеченням дозволяє працювати лише у форматі групового навчання [4].

Також заслуговує уваги сучасний напрямок розвитку науки про управління – менеджмент освітніх інновацій, у якому розкривається вплив інвестицій та новацій на розвиток людських, матеріальних і фінансових ресурсів у закладах освіти з метою якісного покращення основних показників їх діяльності. Суб'єктами менеджменту освітніх інновацій, як і в загальній теорії управління соціально-педагогічними системами, до яких належать вищі навчальні заклади (ВНЗ), і в менеджменті, є керівники закладів освіти, які беруть участь у розробці, експерименті чи апробації, впровадженні чи застосуванні освітніх інновацій; об'єктами – діяльність педагогічних і методичних працівників із застосування освітніх інновацій, тобто інноваційна освітня діяльність.

До такого виду діяльності (інноваційної) слід віднести й діяльність керівників ВНЗ, які забезпечують рівноправні умови навчання і розвитку студентів з різними психофізичними особливостями. Пошук таких умов (організаційних, педагогічних, психологічних) організації навчально-виховного процесу на засадах інклюзивної освіти потребує від керівників ВНЗ додаткових знань і вмінь, постійного внесення новизни (інновації) в усі напрями освітнього процесу – навчальний, виховний, управлінський.

Однією з умов, що сприяє прийняттю керівником ВНЗ ефективного рішення (наприклад, застосування основ інклюзивної освіти у практиці роботи) є сприйняття наукових засад менеджменту освітніх інновацій, мета якого полягає у реалізації сукупності організаційно-управлінських, соціально-економічних і соціально-культурних цілей. А саме:

1. Створення якісно нової системи (або технології) управління закладом освіти; єдиного інформаційного поля для учасників навчально-виховного процесу; вироблення системи оцінювання ефективності діяльності всіх структурних підрозділів закладу освіти; розробка системи контролю та зворотного зв'язку; розробка ринкових механізмів взаємодії суб'єктів педагогічної діяльності; якісна побудова зв'язку в системі «освіта – наука – виробництво» (організаційно-управлінські цілі).

2. Створення позитивного іміджу закладу освіти; суттєве оновлення матеріальних фондів; накопичення бази даних про педагогічні інновації; створення привабливого інвестиційного клімату та здорового конкурентного середовища (соціально-економічні цілі).

3. Підвищення доходів учасників інноваційного процесу; побудова «відкритої» соціально-педагогічної системи; пріоритетність гуманних відносин між учасниками навчально-виховного процесу; закріплення демократичних засад у всіх сферах діяльності; інтеграція у міжнародний освітній простір; підвищення кваліфікаційного рівня співробітників у міжкурсовий період; підвищення рівня ділової активності членів колективу (соціально-культурні цілі).

Досягнення таких цілей забезпечується:

• розв'язанням відповідних завдань менеджменту освітніх інновацій;

- зміною наукових підходів і принципів в управлінні;
- застосуванням нових законів і закономірностей.

Впровадження інновацій у педагогічний процес навчального закладу покликане забезпечити підвищення якості навчання або знизити витрати на досягнення звичних результатів освіти. Ступінь ефективності педагогічного процесу залежить від того, яких витрат потребує конкретне нововведення і як довго воно даватиме корисний ефект.

Інноваційний процес за структурою є складним. Частото він не лише структурується на послідовні етапи, а й охоплює кілька проблемно-смыслових розгалужень. Тому реалізувати його належить не одній людині, а групі, іноді масштабним колективам, кожен з яких покликаний працювати задля досягнення єдиної мети. Для цього потрібно забезпечити ефективний обмін інформацією, тобто налагодити ефективні комунікації, завдяки яким об'єднуються в єдине ціле організаційно складні соціальні структури, до яких можна зарахувати колектив, що реалізуватиме інноваційну педагогічну ідею. Комунікації бувають вертикальними (між підлеглими і керівниками) і горизонтальними (міжособистісними й міжгруповими). Ініціатори інноваційного процесу мають заздалегідь продумати і змоделювати комунікативні канали і механізми, стежити за ефективністю їх функціонування, вносити за необхідності корективи, долати збої, дбаючи, щоб кожен учасник реалізації нового знав, що, як і де відбувається, якими є проміжні результати, які вносяться зміни і до чого вони зобов'язують. Отже, доступність, своєчасність надходження, достовірність інформації, сприятливий для професійного спілкування клімат забезпечують ефективну взаємодію всіх учасників ін-

новаційного процесу, своєчасне виявлення і розв'язання конфліктів, що є передумовою злагодженої роботи колективу [5].

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що використання інноваційних засобів навчання суттєво підвищує ефективність викладання, наочно демонструє переваги особистісно-орієнтованого навчання, дозволяє викладачу переставити акценти в методиці викладання предмета, підвищити інтерес студента до свого предмету, дозволяє залучити до активної форми роботи на занятті як сильних студентів, так і тих, кому опанування предметом дається важче.

Література

1. Тимошко Г. М. До проблеми управління інноваційними процесами в загальноосвітніх навчальних закладах / Г.М. Тимошко // Вісник черкаського університету. – 2017. – № 11. – С. 131-138.

2. Федорчук Е. І. Сучасні педагогічні технології :навчального-методичний посібник / Е. І. Федорчук. – К.-П.: Абетка, 2006. – 212 с.

3. Деметієвська Н. П., Морзе Н. В. Як комп'ютерні технології ви- користати для розвитку учнів та вчителів // Акт. пробл. психології: Психологічна теорія і технологія навчання / За ред. С. Д. Максименка, М. Л. Смульсон. –К.: Міленіум, 2005, -Т.8, вип.1 – 238с.

4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – 3-тє вид., випр. – К.: Академвидав, 2015. – 304 с.

5. Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих навчальних закладах / О. О. Карпенко, Л. Ф. Каськова, О. Ю. Андріянова [та ін.] // Сучасні технології управління навчальним процесом : матеріали міжнар. навч.-наук. конф. – Полтава, 2014. – С. 93–94.

References

1. Tymoshko, G. M. (2017). Do problemy upravlinnya innovatsiynomy protsesamy v zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladakh [To problem of management innovative processes in general educational establishments]. Visnyk cherkas'koho universytetu – Scientific periodicals of Cherkasy National University, 11, 131-138 [in Ukrainian].

2. Fedorchuk, E.I. (2006). Suchasni pedahohichni tekhnolohiyi :navchal'noho-metodychnyy posibnyk [Modern pedagogical technologies: educational-methodical manual]. Kamyanets-Podilsky: Abetka [in Ukrainian].

3. Dementievska, N.P. & Morse, N.V. (2005). Yak komp'yuterni tekhnolohiyi vy- korystaty dlya rozvytku uchniv ta vchyteliv [How to use computer technology for the development of students and teachers]. Akt. probl. psykholohiyi: Psykholohichna teoriya i tekhnolohiya navchannya – Psychological theory and technology of learning. Actual problems of psychology. Kyiv: Milenium [in Ukrainian].

4. Dychkivska, I. M. (2015) Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohiyi [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].

5. Karpenko, O. O., Kaskova, L. F., & Andriyana, O. Yu. (2014). Suchasni tekhnolohiyi upravlinnya navchal'nykh protsesom u vyshchikh navchal'nykh zakladakh [Modern technologies of management of educational process in higher educational establishments]. Suchasni tekhnolohiyi upravlinnya navchal'nykh protsesom : materialy mizhnar. navch.-nauk. Konf; Poltava. (pp. 93–94) [in Ukrainian].